



Чүй облустук мектеп - гимназия

# География



**Орозалиева Гулайым Сагынбековна**

## Таржымал

Аты жөнүм	Орозалиева Гүлайым Сагынбековна
Туулган жылы, айы	1968- жыл 25- октябрь
Эмгек стажы, педагогикалык стажы	30 - жыл
Улуту	Кыргыз
Билими	Жогорку
Адистиги	География кошумча биология мугалими
Бүткөн окуу жайы	КМУ филиалы ПГПИ
Категория	Жогорку
Пасторттун №	АН 3463788
Дипломдун №	УВ-1 № 166053
ОМС №	12510196800332
Иштеген жери	Чүй облустук мектеп – гимназия
Кызматы	География мугалими, так илимдер метод бирикмесинин жетекчиси
Сыйлыктары: Мектептин, Аламүдүн районунун , министерствонун ардак грамотасы, эл агартуунун отличниги	
Аттестация 1995-2000-2005-2010- 2014-2018	
Курстар 1998- 2002- 2007- 2008- 2010- 2016- 2021	
Үй – бүлөлүк абалым	Үй- бүлөлү, 5- баланын энеси
Жашаган жери	Аламүдүн р, Таш- Дөбө айылы
Байланыш телефону	0702 43 05 60



## Билимин жогорулатуу курстары:

Билимин жогорулатуу квалификациясы	География предмети боюнча билимин жогорулаткан жай	жылы	Тастыктама
Б.ж квалификациясы	КЖЖКҚДИ	19 – ноябрь 2014 – жыл	Сертификат
Б.ж квалификациясы Интерактивдүү ыкмалар	И. Арабаева атындагы кыргыз мамлекеттик институту	21- май 2015- жыл	Сертификат
Б.ж квалификациясы Интерактивдүү ыкмалар	И. Арабаева атындагы кыргыз мамлекеттик институту	05- апрель 2016 - жыл	Сертификат
Б.ж квалификациясы Интерактивдүү ыкмалар	КРББЖ илим министрлигинин алдындагы педагогикалык квалификациясын жогорулатуу жана кайра даярдоо	2- июнь 2017- жыл	Сертификат
Б.ж квалификациясы Мамлекеттик стандарт	КРББЖ илим министрлигинин алдындагы педагогикалык квалификациясын жогорулатуу жана кайра даярдоо	18 – июнь 2018	Сертификат
Б.ж квалификациясы Мамлекеттик стандарт	КРББЖ илим министрлигинин алдындагы педагогикалык квалификациясын жогорулатуу жана кайра даярдоо	Январь 2019	Тастыктама
«Маалыматтык-компьютердик технологиялар» программасы	КР.ЖЧК «Креатив – Таалим»ББК	2019. 10.11	Сертификат

## Алган сыйлыктары

Чүй облустук мектеп- гимназия	24 – май 2008 – жыл. «Жылдын мыкты тарбиячысы»
Чүй облустук мектеп- гимназия	3 – октябрь 2009 – жыл. Мектептин окуу корпусунун ачылышына салым кошкондугу жана эмгектеги ийгиликтери үчүн алкыш жарыяланат
Чүй облустук мектеп- гимназия	24 – май 2010. – жыл «Жылдын мыкты мугалими»
Аламүдүн р. Мамлекеттик администрациясы	2010 – жыл. Ардак грамота
КР ББжана илим министрлиги	2012 – жыл. Ардак грамота
Чүй облустук мектеп- гимназия	25 – май 2017 – жыл .Райондук олимпиадада көрсөткөн жетишкендиги үчүн грамота менен сыйланат
КР ББ жана илим министирлиги	24 – апрель 2018 – жыл. «КР ББ мыктысы» төш белгиси

менен сыйланган

Чүй облустук мектеп- гимназия

2019 – жыл. Облустук олимпиадада көрсөткөн жетишкендиги үчүн грамота менен сыйланат

«Моя Школа» Клуба  
Профессионалов ProKG

2019 – 2020 – год. Сертификат

---

### Билимин жогорулатуучу семинарлар жана эл аралык долбоорлор

Семинарлар жана курстар	Эл аралык долбоорлор	сертификаттар
Интерактивдүү ыкмалар	USAID. КОЛЛОБАРАЦИЯ	
КР климатын коргоо	КР туруктуу өнүгүү	
Картография жана топография	КР GLOBE ДҮЙНӨЛҮК БББ	Сертифика

### Тил билүү жөндөмдүүлүгү

Тили	Билүү деңгээли
Эне тили	эң жакшы
Официалдуу тили	Жакшы

### Компьютердик билими

Программа	Билүү деңгээли
Офис ПК	жакшы билем

## Өмүр баян

Мен Орозалиева Гүлайым Сагынбековна 1968 – жылы 25 – октябрда Нарын облусу Кочкор районунда Теңдик совхозунда туулгам. 1974 – жылы Кыргызстандын 50 – жылдык орто мектебине 1 – класска кирип 1985 – жылы аяктадым. Ошол эле жылы Пржевальский шаарындагы педагогикалык жогорку окуу жайынын география кошумча биология факультетине тапшырдым. 1990 – жылы аяктап Нарын облусунун Кочкор районундагы Карасуу айылындагы Шапак Рысмендеев атындагы орто мектепте эмгек жолумду баштадым. Бул мектепте 2003 – жылга чейин 13 – жыл эмгектенгенден кийин үй шартына байланыштуу Чүй өрөөнүнө көчүп келдик. Жашаган жерим Чүй облусу Аламүдүн району Таш- Дөбө айылы Максим Горький көчөөсү № 69 . Ушул эле 2003 – жылы августан баштап Чүй облустук мектеп – гимназияда мугалим, тарбиячы болуп иштеп келе жатам. Аламүдүн районунун жыл мугалимдер конкурсунда катышым министрствонун грамотасына жана эл агартуу сыйлыктарына ээ болум. Үй бүлөөдө жолдошум Келдибек уулу Азизбек журналич болуп эмгектенет. Ошондой эле беш баланын бактылуу энесимин.

Мугалимдин аты жөнү	Орозалиева Гүлайым Сагынбековна
Туулган жылы, айы	1968- жыл 25 – октябрь
Билими:	Жогорку
Бтүтүргөн окуу жайы	КМУ филиалы ПГПИ
Кесиби	География, Биология
Иштеген жери	Чүй облустук мектеп – гимназия
Стажы	30 – жыл
Категория	Жогорку

## Аннотация

### Педагогикалык иштердин багыттары:

- 1 Сабакта инноватциялык жана мамлекеттик стандартта иштөө
- 2 География предмети боюнча окуучулардын компетенттүүлүгүн өстүрүү
- 3 Географиялык карталарды окуй билүүгө үйрөтүү
- 4 Дидактикалык материалдарды пайдалануу
- 5 Терминдерди жазууга, түшүнүүгө багыттоо
- 6 Тесттик суроолор, дал келтирүү, аныктоо, картадан көрсөтүү ыкмалары менен окуучулардын билимин баалоо.
- 7 Экологиялык көйгөйлөрдү чече билүүгө үйрөтүү
- 8 Окуучуларды коомдо өз ордуларын таба билүүгө үйрөтүү
- 9 Заманбап технологиялык каражаттарды туура максатта колдонууга калыптандыруу
- 10 Мүнөзүнө карай мамиле кылууга
- 11 Ачык сабактарды жана иш чараларды байма – бай өткөрүү
- 12 Мектептин коомдук иштерине активдүү катышуу
- 13 Ата – энелер менен ар кандай багытта байланышта болуу
- 14 Предмет боюнча олимпиададан байгелүү орундарды алуу

## Мугалимдин ишмердүүлүгү

- 1 Кыргыз Республикасынын жалпы билим берүү уюмдарынын География предмети боюнча предметтик стандартта окуу, курстарга баруу
- 2 Заманбап тех-рды колдонууну өздөштүрүү, талапка ылайык календардык план, план конспект жазуу
- 3 Интернет булактарын колдонуу жаңы маалыматтарды иликтөө,
- 4 Предмет аралык байланыш жасоо, сабактарга катышуу, ыкмалар менен алмашуу
- 5 Практикалык иштерди көрсөтмөлүү кылып өткөрүү.

## Окуучулардын ишмердүүлүгү

Окуучулар география илимин окууда бирден бир максаты турмушка, дүйнөгө болгон логикалык ой жүгүртүүлөрүн өркүндөтүү. Географиялык карталарда окуй билүү иштей билүү. Берилген тапшырмаларды окуп аныктоо, анализдөө, баа берүү, чечим чыгаруу, өз сөзү менен эркин сүйлөө, турмушка байланыштыруу жана колдоно билүү жөндөмдүүлүктөрүн арттыруу. Кошумча адабияттарды окуу, портфолиого материалдарды топтоо, чыгармачылык жөндөмдүүлүктөрүн көрсөтүү. Жолдоштору менен улуу, кичүү менен бирдиктүү болуу копетенттүүлүк көндүмдөрүнө ээ болушса окуучулук ишмердүүлүктөрү артат.

## География илиминин билим берүүдөгү

### максаты

Жаратылыштын табигый сырларына, жаратылыштык техногендик, социалдык – экономикалык кубулуштар жана жарыяндар жөнүндө билимдердин негизинде географиялык компетенциялардын топтомуна ээ болгон, дүйнөгө руханий – баалуулук мамилесине калыптанган, реалдуу географиялык мейкиндикке ыңгайлашууга жана иштөөгө жөндөмдүү инсанды калыптандыруу болуп саналат. Ал эми окуутунун негизги максаты – таанып билүүчүлүк ( когнитивдик ), ишмердүүлүк ( өнүктүрүүчүлүк ) жана баалуулук ( тарбиялык ) тармактарда геокомпетенцияны калыптандырууда окуучуларга жардам берүү болуп эсептелет.

### Жалпы билим берүүчү мектептерде география курсун окутуу

программасынын максаты — окуучуларга жердин табиятын, географиялык катмарларын жана андагы болуучу процесстерди окуп – үйрөтүү аркылуу айлана – чөйрөгө, табиятка аяр мамиле жасоо маданиятын калыптандыруу.

**Милдети** — 1 Табияттын компоненттеринин бири- бири менен болгон байланышы жөнүндө элестөөлөрүн калыптандыруу. 2 Окуучулардын инсандык сапаттарын илимий көз



караштарын, ой жүгүртүүсүн, сүйлөөсүн, баамчылдыгын, кызыгуусун, чыгармачлык жөндөмдүүлүгүн, экологиялык санитардык маданиятын, дүйнөнү сезим талдуу кабыл алуусун, рухий байлыгын өстүрүү. 3 Практикалык окуу ишмердүүлүгүн байкоо, таануу, изилдөө, ой жүгүртүү, жалпылоо, өзүн-өзү баалоо.

Сунушталган мамлекеттик стандартта негизги компетенттүүлүктү жана предметтик компетенттүүлүктү окутуу жарыянында колдонууда инсанга багыттап, күтүлүүчү натыйжалар, күтүлүүчү натыйжалардын көрсөткүчтөрү, интеграция, шыктандыруусу, ишмердүүлүктү, окуучулардын жетишкендиктерин баалоонун түрлөрүн жана стратегияларын ишке ашыруу. Мамлекеттик стандартта талапка ылайык план конспектилерди жазуу, заманбап технологияларды колдонуу, келечекке карай окуучуларды инклюзивдик билим берүү каралган.

### Негизги компетенттүүлүктөрү :

маалыматтык компетенттүүлүк - окуучулардын маалымат менен иштөө маданиятын өздөштүрүшөт.

Социалдык – коммуникациялык компетенттүүлүк – керектүү маалыматты маектешүү аркылуу алуу, аны социалдык, кесиптик, инсандык көйгөйлөрүн чечүү үчүн оозеки, жазуу түрүндө берүү даярдыгы.

« Өз алдынча уюштуруу жана маселелерди чечүү» компетенттүүлүгү - өз адынча же башка адамдар менен өз ара аракеттенүүдө карама – каршылыкты табуу, чечим кабыл алуу даярдыгы.

### Предметтик компетенттүүлүк :

Географиялык компетенттүүлүк – дүйнөнүн бүтүндүү сүрөтүн көрүү, чечилүүчү маселелерге жана бар болгон жагдайларга карата географиялык мейкиндиктин көп түрдүү жарыяндары жана кубулуштары жөнүндө илимди пайдалануу, ыңгайлашуу жөндөмдүүлүгү.

Геоэкологиялык компетенттүүлүк – адамдардын, аймактардын жана жаратылыш чөйрөсүнүн өз ара байланыштарынын татаал системасын баалоо, жаратылыштык- социалдык дүйнөгө нарктуу мамиле жаратуу жөндөмдүүлүгү.

Социалдык- инсандык компетенттүүлүк – реалдуу географиялык мейкиндикте ыңгайлашуу жана аракеттенүү, инсандык максаттарды аныктоо аларды өз жашоосунда долборлоо жана жүзөгө ашыруу жөндөмдүүлүгү.

10 – 11 – класстар үчүн «География» предметинин мазмуундук тилкеси :

**Географиялык мейкиндик**— убакытта жана мейиндикте багыт алуу көндүмү, картаны окуй билүү, картаграфиялык маалыматты талдоо, интерпретациялоо, мыйзамченемдүүлүктөрдүн таркалышын, номенклатура, топонимика, тарыхый – географиялык окуялар туурасында түшүнүк алышат.

**Геомаданий ар түрдүүлүк** — демографиялык жана миграциялык жарыяндар коомунун өнүгүүсүнө, этникага, динге, адамзаттын маданий мурасына, геосаясий, экономикалык жана социалдык көйгөйлөрдүн келип чыгуусун жөнгө салуунун принциптерин, механизмдерин түшүнүүгө жардам берет.

**Социалдык экономикалык өнүгүү** – Өлкөлөрдүн жана аймактардын экономикасы үчүн жаратылыш чөйрөсүнүн, жаратылыш ресурстарынын, илимий- техникалык прогрестин мааниси, эл аралык аспектилерин түшүнүү жана аны келечекке колдонууну калыптандыруу.

**Предмет аралык байланыш** : Тарых, Адам жана коом, Кыргыз жана дүйнөлүк адабият, Тилдер, Математика, Табият таануу, Информатика.

## Тема

География илиминин инновация ыкмада жана мамлекеттик стандартта инсанга багыттап окутуу. Айлана чөйрөгө, табиятка аяр мамиле жасоо маданиятын калыптандыруу.

- 1 Дүйнөдө жана мамлекетибизде болуп жаткан ар тараптуу жана геомаалымат, геосаясат жаңылыктарын алуу, талдай билүү
- 2 Окуу ишмердүүлүгүндө өзүн аңдоого мүмкүнчүлүк алат, өзү тандоо жасоосу, чечим кабыл алуусу жана ага жооп берүүсү, жеке жигердүүлүгүн, ички күчтөрүн ойготуудан турат.
- 3 Инсанга багыттап окутууда ар бир окуучунун жөндөмдүүлүгүнө, кабыл алуусуна жараша сунушталат.
- 4 Экологиялык көз караштарын, ой жүгүртүүсүн, кызыгуусун, чыгармачылык ишмердүүлүгүн арттыруу, изилдей билүү, далилдөө жөндөмдүүлүктөрүн арттырууга багыт алат.
- 5 Жаратылышты коргоо боюнча ар кандай иштерди мисалы территорияны тазалоо, көрктөндүрүү, жашылдандыруу иштерин жүргүзүшөт. Ошондой эле долбоорлор менен иштөө, сүрөттөрдү тартуу, маалыматтарды

## География илиминин кызматты

Жер шаарынын бетинде жүрүп жаткан прогрестер менен кубулуштардын пайда болуш себептери, таралыш закон ченемдүүлүктөрүн изилдейт. Адамдар ар түрдүү жаратылыш шарттарда жашап иштешет. Алар эгин айдап, мал багышат, кен казышып, үй курушат, завод менен фабрикада көптөгөн буюмдарды чыгарышат. Жашоого керектүү бардык нерсени – абаны, сууну, азыкты жаратылыш берет. Жаратылыш байлыктарын туура пайдалануу үчүн аны терң үйрөнүп билүү керек. Жер бертиде, кыртышында эмне бар жана ал кайсы жакта кездешет? Эмне себептен ошондой деген суроолорго география

илими жооп бере алат. Ал жаратылыш шарттарынын жана байлыктарынын ар түрдүүлүгүн эмне себептен бир жерде ысык, башка жерде катуу суук, бир жерде саздак болсо, бир жерде таштак, бир жерде токой өссө, экинчи жерде какшыган чөл болот ж.б.у.с түшүндүрөт. География жер бетинин жалпы жаратылышы кандай жана анын байлыктарын кантип туура пайдалануу керек деген суроого да жооп берет. Байлыктарды сарамжалдуу пайдалануу, өзгөртүү, кайра калыбына келтирүү иштерине көзөмөл жүргүзөт жана алдын ала аныкташат. Географиялык прогноз – суу сактагыч курганда же сазды кургатканда өсүмдүктөр жана жаныбарлар дүйнөсү кантип өзгөрөт? Жаратылышты адамдын кызыкчылыгы үчүн кантип жакшыртууга болот? деген сыяктуу көптөгөн суроолорго жооп табуу маанилүү милдети Жер бетиндеги географиялык объектилер картага түшүрүлгөн. Ошондой болсо да жер бетинде окумуштууларга белгисиз жашыруун сырлар дагы да көп. Ошондуктан географтар жердин бетин изилдөөнү улантып жатышат. Алар кургактыктагы, океандагы ар түрдүү экспедицияларга катышышат, илимий станцияларда узакка созулган байкоолорду жүргүзүшөт. Дүйнөлүк океанды изилдөөгө окумуштуулар көптөгөн эмгек сиңиришти. Дүйнөлүк океандын тиричилиги жөнүндө китептерди, изилдөөчү аппараттарды, видеоорду жаратышты. Адам баласынын жашоосу аба ырайы менен байланыштуу болгондуктан бул тармакта да метеорологиялык станциялар уюшулган. География илими экиге бөлүнүп физикалык география жер бетин жаратылышты окутса экономикалык география калкын, чарбачылык иш аракетин өндүрүштүн жайгашуусун үйрөтөт. Элдин жашоо жыргалчылыгын, мамлекеттердин, аймактардын экономикалык – социалдык, саясий өнүгүү, жайгашуу мыйзам ченемдүүлүктөрдү, өзгөрүү өзгөчөлүктөрүн изилдейт.

География адамдын жашоосунда жана ишмердүүлүгүндө чоң роль ойнойт. Андан алган билимдер мамлекеттин, аймактын өнүгүүсүн иштеп чыгууда керек. Окумуштууларга биздин плантаны изилдөөдө азыркы техника, өзгөчө жердин жасалма спутниктери, космостук кораблдер чоң жардам көрсөтүшөт. Алган маалыматтар электрондук – эсептөө машиналарынын жардамы менен иштетилет.

Азыркы география илиминин алдында көптөгөн милдеттер турат.

- Адамзат коому үчүн зарыл болгон жаратылыш байлыктарын изилдөөнү улантуу жана аларды сарамжалдуулук менен пайдалануу жолун иштеп чыгуу.
  - Жаратылыштын кырсыктуу кубулуштарын изилдөө жана алардан сактануунун жолдорун иштеп чыгуу.
  - Адамдын чарбачылык иштеринин натыйжасында жаратылыш чөйрөсүнүн өзгөрүүсүнүн болжолдорун иштеп чыгуу.
  - Адамдарга ыңгайлуу шарттарды жаратуу максатында жаратылыш чөйрөсүн жакшыртуунун жана жаратылышты коргоонун жолдорун иштеп чыгуу.
- Бул маселелерди башка илимдер менен бирге чечет. Буларды чечүү үчүн бардык өлкөлөрдүн окумуштуулары биргелешүүдө.

## Олимпиада

Чүй облустук мектеп – гимназияда жыл сайын ар бир предмет буюнча олимпиада өткөрүлөт. География предмети боюнча талапка ылайык үч, төрт деңгээлдеги тестик суроолор, контур карта менен иштөө, дал келтирүү, мамлекеттегидин желектерин табуу тапшырмалары берилет. Бул тапшырмаларды өз алдыларынча иштөө үчүн ар бирине күн

мурун даярдалган тапшырмалар таратылып берилет. Окуучулар өз билимдерин текшерүү максатында класс баардыгы катышат. Алардын ичинен география илимине кызыккан өзгөчө окуучулар эң жогорку балды топтошот. Мына ушунун негизинде райондук олимпиадага тандалат. Райондук олимпиадага баруу үчүн дагы тереңирээк тапшырмалар берилип кун сайын даярдануу иши жүргүзүлөт.

География жана Экономика сабактары боюнча райондук , облустук олимпиадалардан жеңген окуучулардын тизмеси:

Окуучунун аты жөнү	предмети		Жылы
Курманкожоева Жаңыл	География 11- класс	2 – орун	2003 – 2004
Сулайманова Эркайым	География 9- класс	3 – орун	2006 – 2007
Асанаалы кызы Мээрим	Экономика 11 – класс	1 – орун	2006 – 2007
Нурманбетова Айгүл	География 9 – класс	2 – орун	2007 -2008
Сулайманова Эркайым	География 10 – класс	3 – орун	2007- 2008
Сүйүндүк кызы Азиза	Биология 11 – класс	1 - орун	2008- 2009
Сулайманова Эркайым	География 11 – класс	3 - орун	208-2009
Турсалиева Бегай	Экономика 10 – класс	3 - орун	2009 – 2010
Бекжан уулу Бексултан	География 11 – класс	2 – орун	2016-2017
Сатаров Жакшылык	География 9- 10- 11- класстар	1- 2 -2- орун	2017 -2018- 2019
Рыспеков Дияр	География 10 – класс	3 - орун	2021-2022